

Annemarike Stremmelaar, Paul Aarts & Jurgen Maas (red.): ZemZem. Tijdschrift over het Midden-Oosten, Noord-Afrika en islam. Nummer 3: Mediaspecial.

*Amsterdam: Uitgeverij Bulaaq, 2005; 158 blz.; 7,50 euro
ISBN 9-789054-605034*

ZemZem. Tijdschrift over het Midden-Oosten, Noord-Afrika en islam, heeft als doel bij te dragen aan een evenwichtiger beeld van die Nederlanders van wie de wortels in de islamitische wereld liggen. Het laatste nummer van 2005 is een *mediaspecial*. De redactie wordt telkens geconfronteerd met het negatieve beeld dat de media van de Nederlandse moslims scheppen. *ZemZem* tracht op eigenzinnige wijze deel te nemen aan het publieke debat over de Nederlandse, islamitische gemeenschap en geeft in dit themanummer de lezer een kijkje in de wereld van de Arabische media. Thema's als persvrijheid, de moeilijke situatie van de journalistiek in Irak en informatievoorziening via het internet passeren de revue. Ook zijn foto's afgedrukt van Geert van Kesteren, die met zijn camera de zoektocht van het Amerikaanse leger naar terroristen en rebellen in Irak vastlegde: beelden die de ingewikkelde situatie in Irak op indringende wijze laten zien. Deze aflevering van *ZemZem* betreedt een voor veel Nederlanders schimmig gebied. De gemiddelde Nederlander wordt slechts geconfronteerd met de Arabische media via vage beelden van onthoofdingen en boodschappen van Al Qaida, zoals uitgezonden door de nieuwszender *Al Jazeera*. Op deze manier lijkt het alsof *Al Jazeera* voortdurend dit soort beelden uitzendt in plaats van 'overig' nieuws. De mening van de Nederlander vormt zich op basis van deze glimpen van Arabische journalistiek. *ZemZem* levert met deze *special* een waardevolle bijdrage aan de kennis over de Arabische media,

de problemen waarmee de journalisten in de Arabische wereld kampen en hun gevecht tegen censuur. Het themanummer slaagt erin van het schimmige gebied van de Arabische media een helder verhaal te maken. (Z.E.P.)

Kees Koonings & Dirk Kruijt (red.): Armed actors, organised violence and state failure in Latin America.

*Londen/New York: Zed Books, 2004; 214 blz.; \$ 27,50
ISBN 1-84277-445X*

In dit boek tonen Latijns-Amerika-specialisten aan hoe nieuwe vormen van georganiseerd geweld opkomen door het slechte functioneren van de staten op dit continent. Hierbij wordt benadrukt hoe het democratische consolidatieproces dat Latijns-Amerika de afgelopen twee decennia heeft gekenmerkt, wordt ondermijnd. *Case studies* in o.a. Colombia, Peru, Argentinië, Venezuela, Brazilië en El Salvador laten zien dat dit 'nieuwe geweld' zowel op de kerfstok staat van sociale actoren zoals de drugsmaffia's, boerenmilities en stedelijke *gangs* (algemeen aangeduid als *actores armadas*), als van actoren die een directe band met de staat hebben, zoals de politie, militaire inlichtingendiensten en paramilitaire strijdkrachten. Deze *armed actors* vormen een gevaar voor de democratie en een beschaafde maatschappij en zij maken het integer en adequaat regeren bijna onmogelijk. Deze tendens effent ook de weg voor een mogelijke terugkeer van autoritaire regimes, met 'verpolitiseerde' legers, of voor de verspreiding van staatsgeweld in welke vorm dan ook. Dit verschijnsel moet volgens de auteurs serieus genomen worden, omdat er niet te veronachtzamen oorzaken aan ten grondslag liggen, zoals het falen van de neoliberale economische politiek en een zwakke staatsstructuur, die

niet in staat is voor banen, een goede levensstandaard en sociale voorzieningen te zorgen. De Argentijnse crisis en de voortdurende crises in zowel Colombia als Venezuela krijgen extra aandacht in dit boek. (L.H.d.J.)

United Nations Population Fund: The State of World Population 2005, The Promise of Equality: Gender equity, reproductive health and the Millennium Development Goals.

*New York: UNFPA, 2005; 120 blz.; \$ 15,=-
ISBN 0-89714-750-2*

In het jaar 2000 sloten de leiders van 189 landen over de hele wereld een uniek verdrag om armoede te bestrijden. Uit dit verdrag kwamen acht Millennium Development Goals (MDG's) voort, die in 2015 bereikt moeten zijn. In 2002 kwamen meer dan 250 vooraanstaande deskundigen samen om de secretaris-generaal van de Verenigde Naties te adviseren over de implementatie van de MDG's. Hun bevindingen vormen de basis van deze studie. In dit rapport wordt onderzocht in welke mate de wereldgemeenschap haar beloften ten aanzien van de armste mensen heeft ingelost. Het geeft aan op welke terreinen vooruitgang is geboekt en waar te kort geschoten wordt. Er wordt vooral aandacht besteed aan de verbanden tussen armoede, gender-gelijkheid, mensenrechten, reproductieve gezondheid en geweld tegen vrouwen. Het speerpunt van dit rapport is het *derde millenniumdoel*: het aanmoedigen van gender-gelijkheid en vrouwen meer middelen geven om zich te ontwikkelen. Gender-gelijkheid en reproductieve gezondheid zijn volgens dit rapport van doorslaggevend belang voor de verwezenlijking van alle MDG's. Gender-ongelijkheid wordt gezien als één van de hoofdoorzaken van armoede en sociale uitsluiting. Doordat vrouwen gediscrimineerd worden, wordt

Deze rubriek staat onder redactie van dr Fenna van den Burg. Bijdragen aan deze aflevering werden verzorgd door drs Zoë E. Papaikonomou (Z.E.P.), historica; Laura de Jong (L.H.d.J.), studente Romaanse Talen en Culturen aan de Rijksuniversiteit Groningen; drs Ali Molenaar (A.C.M.), historica, verbonden aan het Bureau BIDOC van Instituut Clingendael; en Sanne Schlepers (S.S.), studente geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen en stagiaire bij het ministerie van Buitenlandse Zaken; en Fenna van den Burg (F.v.d.B.)

De aanwinstenlijst van de bibliotheek van Instituut Clingendael wordt maandelijks gepubliceerd op de Clingendael-website: www.clingendael.nl/resources/library/acquisitions

de helft van de produktieve bevolking uitgesloten van (persoonlijke) ontwikkeling. Op die manier gaat menselijk kapitaal verloren dat van essentieel belang is voor de ontwikkeling van de economie. Door te investeren in onderwijs, reproductieve gezondheid en economische mogelijkheden voor vrouwen kunnen groei en duurzame ontwikkeling voor deze en toekomstige generaties gestimuleerd worden. Zonder deze investeringen zijn de millenniumdoelen volgens de samenstellers van dit rapport niet haalbaar. (S.S.)

Netherlands Yearbook of International Law 2004

Den Haag: T.M.C. Asser Press, 2005; 646 blz.; \$ 125,- ISBN 90-6704-199-8

Dit jaarboek is een gezamenlijke publikatie met de *Netherlands International Law Review*, onder auspiciën van het T.M.C. Asser Instituut, en verschijnt voor de 35ste keer. Nieuw is dat tijdschrift en jaarboek online geraadpleegd kunnen worden op de website van uitgever Cambridge University Press. (Daarvoor dient U wel een abonnement op beide te hebben.) Naast de jaarlijks terugkerende rubrieken als 'Netherlands state practice', 'Treaties and other international agreements', 'Netherlands municipal legislation', 'Netherlands judicial decisions' en het uitgebreide literatuuroverzicht, bevat het jaarboek 2004 zes artikelen. De onderwerpen lopen uiteen van de Verenigde Naties tot de Europese Unie en internationaal strafrecht. Twee artikelen gaan over diplomatie: over diplomatieke bescherming bij het Internationaal Gerechtshof en de *UN Convention on jurisdictional immunities and their property*, een door de Algemene Vergadering van de VN in 2004 aangenomen conventie. Voorts een verhandeling over het

gebruik van zelfverdediging binnen het VN-Handvest en een bijdrage van Bruno de Witte over het veranderen van het EU-Verdrag, alsmede een artikel over de Rijkswet op het Nederlandschap van 1984, die in 2000 en 2002 volledig gereviseerd is en in dit artikel met internationale verdragen wordt vergeleken. Het laatste artikel, van Machteld Boot-Matthijssen en Richard van Elst, handelt over de 'Wet Internationale Misdrijven' van 2003; deze is gerelateerd aan de ratificatie door Nederland van het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof. (A.C.M.)

Dennis Dijkzeul & Caroline Lynch: Supporting Local Health Care in a Chronic Crisis. Management and Financing Approaches in the Eastern Republic of the Congo.

(National Research Council of the National Academies and Program on Forced Migration and Health, Mailman School of Public Health, Columbia University).

Washington D.C.: The National Academies Press, 2006; 87 blz.

ISBN 0-309-10038-0

Het oosten van de Democratische Republiek Congo bevindt zich in een langdurige humanitaire crisis. Deze wordt gekenmerkt door een extreem hoog sterftecijfer, voortdurend geweld, interne vluchtelingenstromen, inmenging van buurlanden, illegale exploitatie van natuurlijke hulpbronnen en plunderingen. Ook het gezondheidssysteem functioneert slecht. In de jaren tachtig liet het regime-Mobutu dit systeem aan zijn lot over en vormde betalingen door patiënten de enige inkomstenbron van zowel de lokale klinieken als de medische staf. Het armste deel van de bevolking kon de medische kosten echter niet meer opbrengen, wat leidde tot verslechtering van de volks-

gezondheid en een hoger sterftecijfer. Internationale humanitaire organisaties verlenen tegenwoordig in Congo medische zorg, maar ook zij worden geconfronteerd met het dilemma van financiële duurzaamheid versus toegang van de allerarmsten tot het medische systeem. Bovenvermelde studie onderzoekt hoe vier NGO's dit dilemma trachten op te lossen: het International Rescue Committee uit de Verenigde Staten, Malteser uit Duitsland, Medical Emergency Relief International uit het Verenigd Koninkrijk en de Association Régionale d'Approvisionnement et Médicaments Essentiels, afkomstig uit Congo zelf. Met een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek toont de studie aan wat de organisaties doen om dit dilemma te verlichten. Door verlaging van de kosten van medische handelingen en van tarieven voor kinderen en door het opbouwen van lokale capaciteiten kan de toegang tot de gezondheidszorg worden verbeterd. Maar ondersteuning door NGO's is geen substituuut voor vrede en een functionerende staat. Zolang het geweld voortduurt, aldus de auteurs, kan het Congolese gezondheidssysteem niet zonder internationale ondersteuning. De studie sluit af met aanbevelingen die betrekking hebben op donorinstanties, NGO's, lokaal management, financieel beheer en evaluatie van de huidige zorg. Ze bevat tevens centrale thema's voor verder onderzoek en voor het verbeteren van humanitaire hulp. (Dennis Dijkzeul is professor 'management of humanitarian crisis at the Institute of Peace and Armed Conflict' aan de Ruhr University, Bochum, Germany'. Caroline Lynch bereidt een proefschrift voor over de epidemiologie van malaria, aan de 'London School of Hygiene and Tropical Medicine') (F.v.d.B.)